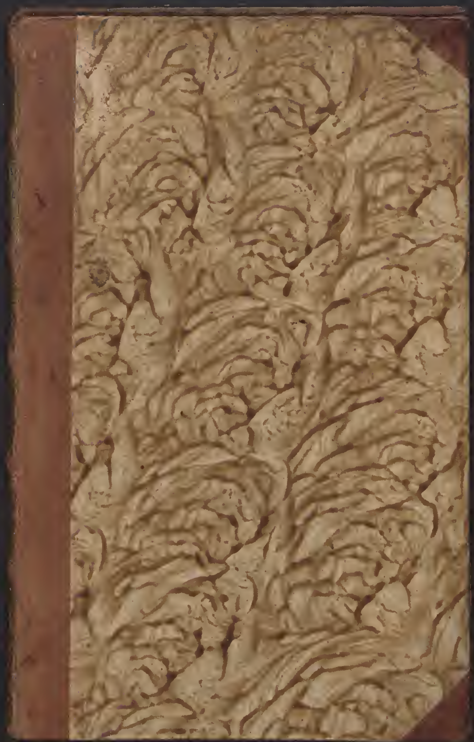

Oldenburg

Anmeldt i Lærd. Efterretninger for 1781, Nr. 34; pag: 533-535.

JUS PUBLICUM NORVEGIAE.

16

KONGA-ERFDA

OK

RIKIS STJORN

SIVE

SUCCESSIO Regia

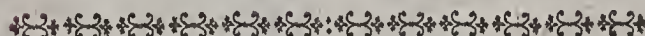
ET

REGNI ADMINISTRATIO.

EX

ILLUSTRISS. BIBLIOTH. SUHMIANA
CUM VERSIONE LATINA, ET LECTIONUM
VARIETATE
HACTENUS NUNQVAM EDITA
PUBLICI JVRIS FACIT

GRIMUS JONÆ THORKELIN Isl.

HAFNIÆ MDCCLXXVII.
Typis Simmelkaerianis.

Henr, Maibomius in Præfat. Rerum Germanic. Tom. I.

Qvid juvat nosse omnes Græcorum & Romanorum priscos ritus, si nihil, uel antiqvi moris, vel sanctarum Patriæ legum; si nihil mutationum vel in melius, uel in pejus circa publicas, privatas qve res factarum, scias aut intelligas

VIRO
ILLUSTRISSIMO
ET
GENEROSISSIMO
PETRO FRIDERICO
DE
SUHM
S. R. M. PARASTATÆ CLIDUCHO,
CONSILIARIO CONFERENTIARUM
NECNON
MEMBRO
REGIARUM UTRIUSQVE REGNI
SOCIETATUM QVÆ SCIENTIAS,
HISTORIÆ LINGVÆQVE COG-
NITIONEM, ET OECONO-
MIAM &c. PROMOVENT.

Sinas gratiosissime DOMINE! ut his TUUM, ob innumera in rem literariam merita, immortale nomen, præfigere audeam. Et sané cui hæc alii inscripsissem, qvam TIBI? cujus sunt; imo cujus.

— Uno se pectore cuncta vetustas.
Condidit, & major collectis viribus exit.

Cæteroqvin peritura.

Munus igitur hoc TIBI, tot nominibus debitum, apud TE esse patere VIR ILLUSTRISSIME! non indignum prorsus, qvod exstet, si non æternum, attamen futurum meæ

in TUA erga me beneficia, pietatis teſtimonium, complectendum TIBI, ſi non editoris ratione, at ejus memoria, cujus hoc jure publico ſalutem promovere conſilium fuit, Norvegiæ ſc. TUÆ

ex domo Medicea
Die MDCCLXXVII. Illuſtriſſimi Nominis TUI,
8 Januarii,

Cliens devotiſſimus
G. J. Thorkelin.

Ex: Cod: Junsb: Biblioth: Suhmiana

her hefar konongs erfþa er
wurdulegar hra hakon Noregs
konongr sun magnus konongs
let gera oc let lysa fir monnum. *etc:*

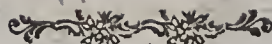
L. S.

Oblato gratiosè mihi in illustriss. Bi-
blioth. Suhmianam libero aditu, occurrit inter innumera arcana, eaqvè plurima sola, Codex membraneus formæ vulgò qvartæ, elegantissime initio seculi XIV exaratus, adeoqvè Haconi VI. coævus; qvod vel ductus caracterum & orthographia cum Norvegicis istius ævi diplomatibus collata, sat superqvè evincunt.

Continet hic, a) duo Jura ecclesiastica, Jus Borgense, Jus *Biarköense* (utrum-

)(5 qve

a) Horum jurium Ecclesiasticorum prius, est illud Vicensium a P. V. Dno Joh. Finnæo editum Hafn.

qve Magni Ll. Ref.) Jus Aulicum, plurimaqve arctoi orbis Regum (ut præmiſſa in fronte annuorum canonum, diverſarumqve monetarum medio ævo pretia taceam) edicta; Jus publicum præſens Auctore, qvem loqvitur, Hacone VI. Magni Legum Emendatoris filio.

Rationes in prologo juris allegantur.

Duo qvippe capita hæc lex comprehendit, qvorum prius de ſucceſſione agit Principum in Regnum, alterum vero de Regis tutela minorennis.

Qvod ad prius attinet, certiſſimé conſtat, antiqviſſimam ſucceſſionem Regiam Norvegis fuiſſe ab Haraldo Pulchricomo latam: atqvi eâ *b*) omnes filii Regis legitimi, Reges eſſe potue-

Hafn. 1759. Poſterius incerti authoris & ævi, maxime curioſum, cum clariſſ. J. Olavio in Præfatione ad *Diatriben* ſuam *de Cognatione Spirituali*, Johanni Archiepiſcopo Norvegiæ tribuere non audeo.

b) Vide Thorm. Torfæi Hiſt. Norveg. Part. II. Cap. XXXII. pag. 53 ſeqv. ubi ille: Comitiis in orientali Regni parte (anno teſte cód. Flateyenſi ætatis

potuerunt ſimul, filiabus earumqve prole a ſucceſſione Regni omnino excluſis, non potuerunt non ſubverti æqvi boniqve regulæ, & perire penitus uel ipſa juſtitiæ fundamenta.

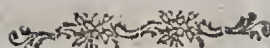
Huic malo medelam adhibere voluit Rex Olaus dum viveret Craſſus, ſed poſt mortem Sanctus, novam de ſucceſſione Regni legem ſanciendo.

Hæc a Principibus Regni candidatis *c*) ſæpius laudata, nobis tantum conjecturis nota

eſt:

ætatis LXX) indictis, omnes Upplandicæ nationis populos eó convocavit. Ibi ſingulos filiorum Reges appellavit, & fecit, —legemqve ſanxit, Regno parum utilem, ut a ſe progenita Virilis ſexus proles in Regios titulos ditionesqve, foeminis orti in comitatus perpetua hæreditate ſuccederent, qvos a filiorum ſede uno gradu inferius, pariter ac filios â ſolio Regio, ſibi ſoli reſervato, diſtinctos collocavit. — Ericus — omnibus prælatus — cæterorum fratrum regem ſibiqve ſucceſſorem deſtinavit, ſingulis filiorum ſibi, civibus autem cujuscunqve provinciæ ſuis dominis illud faſtigii unicé expetentibus. Orta inde inter ipſos fratres æmulatio, & diffidia, mutuam concordiam corrupit, corruptam ſuſtulit, ſublatam jurgiis, tandem etiam cædibus cumulavit. &c.

c) Vid. Perill. Dominum J. Erichſen in Holb. Dannem. og Norges Geiſtl. og Verdsl. Staat. Hafn. 1762. Cap. XII. pag. 482 ſeqq.

eſt: qvod Reges Norvegiæ debuerint eſſe mortuo Regi ab inteſtato proximi ex auguſtiſſimo Regum ſtemmate patritio legitime nati: & ſané *d*) Polycratia ut ante, poſtea invaluit; undé factiones, mutuæqve civium cædes Regno funeſtæ natæ. Auxit malum avari & potentis arrogantia cleri, qvi in turbidis piſcabatur aqvis, ſua retia, plurima licitis venalia proponens.

Exemplo ſit Eſtenus Nidroſiæ Archipræſul, qvi hoc Regnum ex hæreditario *e*) electi-

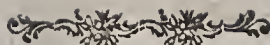
d) Vid. Torf. Hiſt. Norv. Part. III. pag. 447. ſeqq. 525 ſeqq.

e) Vid. Jur. Eccl. Gulath. Cap. III. ubi: Her ero Nymæli þau es tekin voro med Magnus Kóngs. Eyſteins Ercibiſcops. oc Erlings Jarls. oc allra hinna uitrazto manna i Noregi. Þat es nú þvi næſt. at ſá ſcal kóngr vera at Noregi es ſcilgetin es Norex Kóngs ſunr. nema þem ragni illzca eda úvitca. en þeſir lutir rinda hinum elzta frá ríki: þá ſcal hans broþir ſá ſamfedra kóngr uera es ærkibiſcupi oc liódbiſcopom þykir bazt uera fallin til. oc þeim tólf uitrazto monnom es þeir nemna til med ſer or hvori biſcups ríki ɔ: *Hic ſunt Novellæ, qvæ conſtituebantur conſilio Magni Regis, Eſteni Archiepiſcopi, Erlingi Comitis, omniumqve Norvegiæ optimatum. Proximum hoc eſto, ut Rex eſſe debeat, filius Regis Norvegiæ legiti-*

electivum, ex libero fevdum *f*) ejusqve Reges hactenus autocrates, Sti Olavi Tutoris

legitimus, nisi obsit ei malitia stupiditasqve: utraqve vero maximum natu á Regno removet. Tunc *frater ejus germanus Rex esto, qvi Archiepiscopo, ejus suffraganeis, & duodecim, ab iis, de singulis Episcoporum Regnis, provocatis maximimé idoneus habetur.*

f) Laudatus enim Magnus Erlingi filius Esteno instante, decennio post, id est MCLXXIV, "*Donavit se & Regnum suum beato Olao Regi & martyri, & in signum perpetuæ subjectionis præcepit coronam suam, post discessum suum, & omnium in Regno sibi succedentium, offerri præfato martyri Nidrosiæ in ecclesia cathedrali.* Hæc sunt verba transactionis inter Magn. El. Reform. & Jonam Archiepisc. Ipsum vero Donationis instrumentum vid. apud Perill. Dominum G. Schiönning in vita Esteni Archiepiscopi. De hac autem recognitione dominii directi, Sto Olao seu domino fevdi a qvocunqve novo Rege facienda Jus Gulath. cap. laudato ita: — Eptir fràfall Kongs seal sócia nordr til hins helga Olafs Kóngs — oc se þar ofrat corona Kongs þes es þá es fráfallin. fyri sál hans. oc hángi þar eylifliga gudi til dyrdar. oc hinum helga Olafi kóngi. eptir þvi sem iátti Magnus kóngr hinn fyrsti coronadi kóngr i Noregi. ɔ: *Mortuo Rege, boream versus adeatur Rex Sanctus Olaus — ut mortui corona Regis pro anima ejus offeratur, ibi in gloriam Dei & Sancti Olai Regis æternum suspensa, secundum adprobationem Magni Regis, primi Regis Norvegiæ coronati.*

toris Regni, ſed ſui (ↄ: Archiepiſcopi) pupilli vaſallos effecit, acqviſito ſibi, ſuisqve ſucceſſoribus jure de novi Regis habilitate judicandi, dignoqve viſo coronam conferendi.

Maxima inde, eaqve ſat periculoſa Svero & utriqve Haconi ejus ſucceſſoribus negotia fuerunt cum clero, qvi in hos Reges indignatos leges ſibi a ſubditis dari, *g*) factiones, inſidias & fulmina, domi, *h*) Romæqve fabricata excitavit. Tandem

Poſt tot diſcrimina rerum.

Jura iſta poſtliminium, *i*) recepit Magnus LL. Reformator, novam in Regnum *k*) ſucceſſionem conſtituendo.

Hac

g) Vid. Torf. in eorum Vitis.

h) Vid. Torf. Hiſt. Norv. Part. IV. pag. 22 & 44. ubi, Innocentii III Epiſtolæ de tyrarno (ut ait Papa) compeſcendo exſtant, ex Baluzio deſumtæ, qvi Torfæo neglectam ad Iſlandos, de Suero aliisqve, Epiſtolam, (Juri Eccleſ. Arnæano, cujus nunc editionem paro, ſubnectandam) pag. 178 exhibet.

i) Vid. Transactionem inter eum & Jonam Archiepiſc. qvo hic juribus laudatis renuntiat. exhibetur illa apud Torf. Hiſt. Norv. Part. IV. pag. 354. it. Hiſt. Eccl. Island. Tom. I. pag. 386.

k) Hæc ſingulis ab eo reformatis codicibus legum, & qvidem Titulo de fide Chriſtiana inſerta conſpicitur.

Hac cum Polycratia, foeminæ ſimul excluduntur: erat exoſa igitur electio olim metuenda. Utriqve optimus Rex Hacon Magni filius ſuccurrit, foeminis jus ſuccedendi tribuens. cætera patrem ſeqvitur.

Alterum Caput antea intactum Haqvinum ſolum agnoſcit authorem; permotum ut fatetur ipſe detrimentis Regno, in ſua & fratris Regis Erici Oſoris vulgó cleri, allatis.

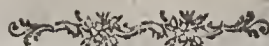
Hic duodennis cum ſuccederet Patri, occaſionem habuit clerus ciendi novos ad authoritatem Ordinis ſui dilatandam motus *l*).

Nec fefellit augurium: ex eo qvippe tempore, varia Majeſtatis jura non ſine inſigni ejus læſione ordo ſacer uſurpavit: & hoc qvoqve malo obicem ponere geſtiit Hacon, tutelam Regis minorennis, terminumqve pubertatis definiendo.

Hæc ſunt qvorum documenta hoc jus publicum exhibet, cætera tam rarum, ut pars ejus prior, vel ipſum immortalem Torfæum *m*) latuerit:

l) Vid. Torf. in Vita ejus Hiſt. Noru. Part. IV. pag. 369.

m) Vid. ibid. in Vita Haconis Magni filii pag. 408 ſqq.

latuerit: & ſané ego crediderim, unicum ejus in laudato codice, exemplar exſtare: Qvæ vero pars illi (ſc. Torfæo) eſt poſterior latiné translata, authographum agnoſcit Codicem Schalholthenſem formæ, ut dicunt, folii, in Biblioth. Magnæana No. 351. Ex hoc, ſeculo XIV feré medio, nitidé, ſed minus curaté exarato, varietates lectionum ſubnexas deſumſi.

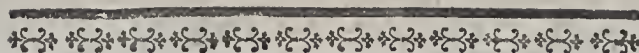
Utrumqve ego, ad minimum usqve comma exſcriptum, verbo tenus latiné reddidi, poſthabito curiali ſtylo, hoc Norvegicé imperitis, illô orthographiæ gliſcentis ævi cognoſcendæ avidis, conſulturus; donec illa clariſſimam hiſtoriæ ſeptentrionali lucem allatura Norvegiæ diplomata, qvæ nulljus Regni diplomatibus numero vel pondere ſecunda, immenſo rei literariæ decremento, in Legato Magnæano inedita deliteſcunt, publici juris fiant.

Hæc ſunt benevole lector, qvæ in præſentiarum æqvi boniqve conſulas, oro obſecroqve

Hafniæ Die 8 Januarii
Anno MDCCLXXVII.

G. J. Thorkelin.

JUS PUBLICUM NORVEGIAE.

Her hefár Kononga erfda, er wirdulegar herra Hakon Noregs Konongs ſun Magnus Konongs let gera oc let lyſa fyrir monnom at eingin bok ſkildi lo̊gtekín uera er eigi hefdi þetta erfda tal.

Hakon med Guds miſkun Noreghs Konongr ſun Magnus Konongs ſendir allum Guds vinum oc ſinum i huarri ſtet ſem huar er verandi oc uidr komande þeim er Noreghs Konongs riki byggia eda bygande verda qvediu Gudas oc ſina.

Þat er allum monom kunnight at ſidan er Gud kaus oſs til rikis ſtiornar eptir uart foreldri. hafum ver ſaker bönaſtadar oc ſamþyctar alþydu ſkodat oc ſkoda letet logbok þa er virdulegar herra Magnus konongr, fader uar Kiauraſte hafdi ſaman ſett eftir alz landzens bönaſtad oc ſamþyct. Oc af þui at oſs fanz ſua. i. at han hafde eí adar gort getet, en Gud kallade han i fra. þo at han hafdi godan uilia til haft. alla þa luti ſkipat er

log-

Hic incipit ſucceſſio Regia, qvam Venerabilis Dominus Haqvinus Rex Norvegiæ, filius Magni Regis, fecit conſtitui & promulgari, cauens, ullum codicem, hac carentem ſucceſſione adprobatum iri.

Haqvinus Dei Gratia Rex Norvegiæ, filius Magni Regis, omnibus Dei, & ſuis amicis, in qvocunqve ſtatu, nunc & olim conſtitutis, Regni Norvegici incolis præſentibus, & futuris, ſalutem divinam, ſuamqve mittit.

Conſtat omnibus, mortuo parente noſtro, Nos per divinam clementiam ad ſummam imperii capeſcendum electos, precibus, & conſenſu populi, Codicem legum, qvem rogante & conſentiente populo, Venerabilis dominus Rex Magnus dilectiſſimus pater noſter compilaverat, examinaſſe, & examinari curaviſſe. Sed compertos fuiſſe, eum, optimum in emendationibus Codici juris neceſſariis, & Regno utilibus, præſertim, qvæ ſucceſſionem Regiam

 ſpectat,

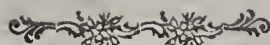
ſpectat, faciendis propoſitum exſequi non potuiſſe, interveniente placita Deo ejus morte: unde in jure alia minus certa ſunt, alia jus, tum Canonicum, cum Imperiale noſtro judicio ſeqvuntur, Regno plurimum periculoſa, ejusqve incolarum ſecuritati nocua.

Ut vero in Coronatione noſtra, promiſimus Deo, omnes leges ſervatas iri, qvas Sanctus Rex Oldus princeps tulit, auxerunt, & adprobarunt ejus ſucceſſores legitimi; iis ſuperflua derogantes, utiliſſima nobis viſa, optimatum Regni conſilio & conſenſu ſurrogavimus, eò lubentiores, quò certius nobis conſtiterit, nos obligatos eſſe, ad præcavendum, & conſiliis qvam maxime poſſumus profligandum peſtiferam illam, & in avia ferentem nebulam, quâ hujus Regni incolæ, maximam partem occæcati erant: miſerum ita in modum, ut, nullum aliud ſit Regnum, quòd ejus exemplum adducere poſſit: homines enim diverſi, Reges ſumti fuerunt, atque ſalutati contra leges Sanctæ Olai Regis, & jus omne ſucceſſionis, quo frui cives mutuò poſtulant. Generoſi quoqve Viri, in ſatellitio fuere eorum, qui illorum pueros eſſe, nedum erant digni. Quod vel hodiedum evincitur inqvirendo, qvinam, ſatellites, an precarii iſti Reges,

nume-

logbokenne vere þarflegr oc rikinu nydſamleger. Einkanlega vm Kononga erfda: ſynizt oſſ i henne ſumt afat vera. En ſumt fylgia lagvm Kyrkiunnar oc Keiſarans. er uera ſkildi rikinu til mykils haſka. oc allu folkeno til mykilla vnada er þat byggia.

Nu ſaker þeſs at uer iattadom Gudi i vigſlu uaré. at uer ſkuldum þau logh hallda. oc haldazſt leta ſem hin helgi Olafr Konongr hof. oc hans retter eftir komandar. hafa ſidan til ſett oc ſamþyct. þat af takande ſem iuiruettes uera þotti. En þat til leggiande oc vmbötande. ſem oſs þötti bazſt uera. med radi oc ſamþyct hinna bauzſtu manna i rikinu. oc hins oc annars er ver vilium giaurna ſem ver vitum oſs ſkylduga til uera þær ſkordar vid at reiſa. oc þat rád til at leggia. ſem uer getum frammaſt. at men uarezſt þá myklu villi þoku. er meſtar luti landzfols þeſſa. hefir ſua harmulega blindat af ueret at i engo lande adrú finnanzt þes döme. þar ſem teknir haſa ueret. ímiſir men oc kalladr Konongr moti lagum hins helga Olafs Konongs. oc allum þeim röttyndom ſem huar bonde uildi yna af adrum. vm ſinar erfdir. Þionado oft velborner men þeim ſem varla mátto vera Knapar þeirra ſem en vattar i dagh. hvart þeir

miſtv ſlauiri odal ſín er þionado en hinir er þeir kallado kononga ſina. oc þat hit ſama vm manna miſſunnar.

Vilium ver at aller men uiti, at med radi oc ſamþyct virdulegra herra Jarundat erchibiſcups af Nidarofe. Arna biſcups af ſtawangre. Narfa biſcups af biargwín. Eiuindar biſcups af Oſlo oc Þorſtuins biſcups af hamre. þeſſara lendra manna Biarna ellings ſunar herra Vlfwendins biarnar ſunar. herra Yſacks gauta ſúnar. herra Jons iúars ſunar. herra ſaubiarnar helga ſúnar. herra aka kancelers. er her hafa ſin Inſigli firir ſett. oc annars rads uars. oc allra annara hinna bauzſtu manna. er i hia oſs uaro. Hafum uer ſtadfaſtlega tekit oc ſua ſkipat vm kononga erfda tal oc adrar landsens naudſyniar ſem her fylgir.

Hin fyrſta erfd i Kononga erfda tale.

I Nafni fadur oc ſunar oc heilaghs anda eins Guds i heilagri þrínningu ſkal ein hans þion Konongr uera. ifir allu noreghs kononghs veldi innan landz. oc ſua ſkatlandum. Nu eftir frafall Konongs vars. þa er ſu hín fyrſta erfd. at ſa ſkal konongr uera at noteghs

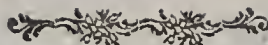
kononghs

numerosiora amiserint allodia, pluresqve consangvineos, & amicitia junctos.

Nos igitur hoc omnibus notum fieri volumus, qvod consilio & consensu Venerabilium dominorum, Jarundi Archiepiscopi Nidrosiensis, Arnæ Episcopi Stavangrensis, Narvi Episcopi Bergensis, Evindi Episcopi Osloensis, & Thorstani Episopi Hamarensis: horum fevdatariorum: Biarni Ellindi filii, Domini Vlwendi Bernonis filii, domini Isaaci Goytonis filii, domini Jonæ Jvari, domini Saibiörni Helgonis, domini Akonis Cancellarii qvi his sua omnes sigilla appenderunt: totius consilii nostri omniumqve aliorum Optimatum, qvi circa nos erant, hanc de successione Regia, aliisqve Regno necessariis constitutam, qvæ seqvitur, legem adprobaverimus

Primus secundum successionem Regiam, ordo succedendi.

In nomine Patris, & Filii, & spiritus sancti unius in sacro sancta trinitate Dei, unus servorum ejus, totius Regni Norvegici, tum in specie sic dicti, cum Provinciarum, Rex esto. Mortuo autem Rege nostro, successio prima hæc esto, ut Rex fiat Norvegiæ, filius

Regis Norvegiæ legitimus, natu maximus, qvaqve vice ſolus.

Succeſſio ſecunda.

Secunda ſucceſſio eſto, ut nepos ex filio Regis legitimo, legitimus, natuqve maximus, ſolus Rex ſit. Eodem inter deſcendentes ejus maſculos, qvi Rege vivo nati ſunt, ſuccedit modó maſculus legitimus, natu maximus, legitimo patre ſatus, is qvinimo ſolus.

III Succeſſio.

Tertia ſucceſſio ea eſtò, ut Nepos ex filia Regis legitima, legitimus, natu maximus ſummæ imperii præficiatur ſolus. Ejus vero deſcendentium alter poſt alterum ſuccedit, modo, qvi nepos ex filio Regis legitimus, ſupra ſuccedere jubetur.

Qvarta ſucceſſio.

Qvarta ſucceſſio hæc eſto, ut frater Regis legitimus natu maximus, germanus, cæteris deficientibus, Rex creetur ſolus.

Qvintæ

kononghs ueldi ſem noreghs konongs ſun er ſkilgeten hin elzſti eín i ſennar.

Annur erfd.

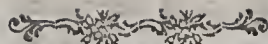
Su er annur erfd at ſa ſunar ſun Konongs ſkilgeten hin aulzſti ein ſkal Konongr uera. ſa ar fadr hans er ſkílgeten. oc ſua huar annan Karl manna er nidr födeſt af honom oc adar er geten er Konongr andezſt Karlmadr hín elzſti eín ſkilgeten af ſkilgetnom komen.

III. erfd.

Sv er hin þrida erfd er dottor ſun Konongs ſkilgeten ef modr hans er ſkilgeten. hín aulzſti ein ſkal konongr uera. oc huar eftir annan. af honom komen. med þeim hette ſem fyr ſegir vm ſunar ſun ſkilgeten.

Fiorda erfd.

Sa er hin fiorda erfd at brodr Konongs ſkilgeten hin aulzſti ein ſkal konongr uera. ſa er ſamfedra er uidr konongh,. ef eingi er þeſſara til. ſem adar ero talder.

Fimta kononga erfd.

Sv er hin fimta aurfd. at fadur brodr konongs famfaudra. oc fkilgeten hín aulzfti ein fkal konongr vera. fa fem fadr hans uar fkilgeten.

VI. erfd.

Su er hín VIta aurfd. er brodor fun konongs hín aulzfti ein fkal konongr vera. fa fem fadr hans er fkilgeten. oc famfaudra uidr konong. En ef han er eígí til. þa fkal brödrongar konongs. hín aulzfti ein fkal konongr vera. fa er fader hans var fadur brodr konongs famfaudra. oc fkilgeten. ef eingi er hínna til fem adar uaro talder.

VII. Örfd.

En fu er hín fiaunda erfd er dotter Konongs fkilgeten hín aulzfta eín tekar konongs domen.

VIII. Örfd.

Su er hín VIII. aurfd er funar dotter Konongs fkilgeten. ec uar fadr hennar fkilgeten. tekar Konongs domen. oc fva hvaur eftír annan. af henne komen

medr

Quinta ſucceſſio Regia.

Quinta ſucceſſio hæc eſto, ut patruus Regis germanus legitimus, legitimi patris filius natumaximus, ſolus ſimul in Regnum ſuccedat.

Sexta ſucceſſio.

Sexta Succeſſio hæc eſto: ut nepos ex fratre Regis germano legitimoque, legitimus, & natu maximus Rex ſolus eſſe debeat. Illo autem, cæterisque ſupra laudatis deficientibus, Rex eſto ſolus, filius patrui Regis legitimus, natu maximus patrem, habens patruum Regis germanum & legitimum.

Septima ſucceſſio.

Septima ſucceſſio hæc eſt: ut filia Regis legitima natuque maxima ſola Regnum capiat.

Octava ſucceſſio.

Octava ſucceſſio hæc eſto; ut nepti ex filio Regis legitimæ, regnum ſoli deferatur. Sed poſt eam, ejus deſcendentes, eadem ac legitimus ex filio nepos ſupra, ſuc-

cedit.

cedito ratione. Illa vero deficiente, neptis ex filiâ legitimam habens matrem legitima, eodem ac neptis ex filio legitimo, ordine ſuccedat.

Nona ſucceſſio.

Nona ſucceſſio hæc eſto; ut nepos ex filio Regis quantumvis naturali, natu maximus, Rex eſſe debeat ſolus.

Illo deficiente Rex eſto ſolus filius Regis quantumvis naturalis, dummodo nec adulterinus, nec, ſive civiliter ſive ſpiritualiter ſit inceſtuoſus, id eſt *ex perſonis, quam quas leges conjungi permittunt, proximioribus natus; & Rex ſuum eſſe eum filium agnoverit; probabilemqve fecerit palam ſuam cum matre ejus conſvetudinem, ordinario, ſi computatio ineatur, tempori partus reſpondentem: ſi quoqve mater in laudando patre inconſtans non fuerit, in quo Caſu præſcriptum legis obſervandum.*

Hæc quibus conſtiterint, ultra menſem ſilentio minime diſſimulantor, niſi metus imminentis periculi adſit. illi tamen uni pluribusve viris probis, teſtimonium, ſi opus fuerit, laturis, facta exponunto.

Eo

medr sama hetté sem segir vm sunar son skilgeten. En ef hon er eígí til. þa tekar dottor dotter skilgeten. oc er modr hennar skilgeten. medr sama hetti sem saugir vm sunar dottor skilgetna.

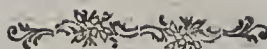
Níunda erfd.

Su er hin IX. aurfd. er sun Konongs hín aulzsti eín skal konongr vera. þo at fader hans se frillu sun.

En ef han er eigi til. þa skal son konongs konongr uera. þo at han se eigi skilgeten. sa þo er huarke se geten i hordome ne frendzsemes spialle. eda syuia spiellom. nermeír en louat er at lagum. Oc konongr sialfr hefir vidr fadærni hans genget. oc sagt sialfr mannum avene til fírír samvistar sinnar saker. oc modor hans. oc suarar su stund er barnet uar föt a þeiri tiltalu. sem tilhöyrir. oc hefir modr barnsens aucki tvaunt til fadrnis sagt. aufstir þeim efnum sem logbok vattar vm slik mal.

Skulu þeir sem þetta uita. eigi launa ifir manad. nema þeir ottezt ofriki. þa skulu þeir einhuarium skilrikum manne til seggia eda flauirum. þeim er uitni mego bera vm. ef þess þarf uidr.

En

En ef han er eigi til. þa ſkal dottor ſun konongs ſkilgeten. hin elzſti ein Konongr uera. þo at modr hans ſe eigi ſkilgeten. ſa þo er modr hans uar hvarke geten i hordome. nefrend ſemes ſpiallum eda ſyuia ſpiallum. med ſama hetti. ſem ſegir vm frillu ſon. oc ſva ſkal huaruetna. vm þa er at aurſdum ero til Konongs domſens komner. oc þo eigi af ſkilgetnom.

Tiunda Kononga erfd.

Sv er hin tiunda aurfd er ſyſtur ſon konongs ſkilgeten. hin elzſti ein. ſkal konongr vera. ſa ſem modr hans uar ſkilgeten. oc ſamſaudra uidr konong ef eingi er hinna til ſem adar uaro taldar.

Elliuſta Kononga erfda tal.

Sv er hin xi. aurfd at ſa ſkal Konongr uera hin elzſti ein. er ſkilgeten er uidr konong ſyſtrungar hans. oc modr þeira ſamſedar oc ſkilgetnar. af rettri Noteghs Konongs autt komnar. ef eingi er hinna til. ſem adar ero talder.

Tolfta

Eo deficiente, nepos ex filia Regis qvantumvis naturali, dummodo nec adulterina, nec, sive civiliter, sive spiritualiter incestuosa, legitime natus, natuqve maximus Rex esto solus, eadem succedendi ratione, qvam filius naturalis, observare in præmissis jubetur. De cæteris regni hæredibus, qvamvis non sint legitimi, idem juris esto.

Decima Successio Regia.

Decima successio hæc esto, ut filius ex sorore Regis legitima, & germana, legitimus natuqve maximus solus Rex sit, supra laudatis deficientibus.

Undecima Successio Regia.

Undecima successio hæc esto, ut Rex sit solus, filius materteræ Regis legitimus, natuqve maximus, si matres eorum (sc. Regum decessoris & successoris) legitimæ germanæqve, ex augustissimo Regum Norvegorum stemmate prognatæ fuerint, nec sit in laudatis qvis superstes.

Succeſſio Duodecima.

Succeſſio duodecima hæc eſto, ut Regnum ſola capiat ſoror Regis legitima natu maxima, germanaque.

Illa deficiente amitæ Regis legitimæ, natu maximæ, germanæque ex legitimo patre natæ, deſertor Regnum ſoli.

Illa deficiente, filia fratris Regis Germani legitimique legitima natu maxima in Regnum ſola ſuccedito.

His omnibus deficientibus, Regnum devolvitor indiviſum in hæredem, qui ſecundum Codicem Juris patriæ proximus ab inteſtato demonſtratur. Maſculus tamen fœminæ, quorum uterque ex juſto Regum Norvegorum ſanguine ortus, præferatur. Maſculis deficientibus, ita ut, nullus eorum ſuperſit, fœminæ eadem quâ viri ſucceſſione, Regnum capiunto, ſola natu maxima ex legitimo Regum Norvegorum ſtipite deſcendens: horumque filii filiabus ſemper præferuntor legitimi, ne locum habeat electio.

Hæc

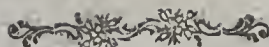
Tolfta erfd.

Su er hin XII. erfd. er Konongs domen tekar fyftir Konongs fkilgeten hin aulzfta ein, er famfaudra er uidr konongh.

En ef hon er eigi til. þa tekar fadur fyftir konongs fkilgeten. hin aulzfta ein famfedra. fu fem fader hennar uar fkilgeten.

En ef hon er eigi til. þa tekar brodor dottor fkilgeten hin aulzfta ein. ef fader hennar var fkilgeten, oc famfedra uidr Konong.

Nu ef eingi er þeffara til. fem nu ero taldar. þa fe fa Konongr at norege hin ælzfti ein. er ærfdum er þa neftar. æftir þui fem logbok vattar i almennilego ærfda tale: þo fyr karl en Kona. af rettre noreghs Konongs ett komen. En ef karla miffir. fva at æingin er þeira til. þa take konor. iamfkyldar. hin ælzfta ein. af Noreghs Kononga ætt komen. iafnnan fyrri þauir en þær. er af fkilgetnom ero komner. fyr en i koftnengh gange.

Skal þetta erfda tal græinaſt. oc utſkilliazſt af þeim er þa hefir neſt veret Konongr. iuir Noreghe. oc ſidazſt fra fæl.

Nu ef ſva þunglega kan til at bera. at ængi er þeſſara til. þa ſkal i koſtnengh ganga. oc med þeim kioſazſt. ſem ſkipan oc logbok fadur uars hins keraſtæ vattar.

Her heuar rikis ſtiorn þa er Hakon konongr ſun Magnus Konongs let gera i Oſlo.

En af þuí at nu er ſagt vm Kononga erfda tal. at men þurfi æigi griplande handum æftir at leita huar Konongr ſkal uera ivir noreghs ueldi. Hafum ver oc vmhugſat med tillagu oc radi firirſagdra hofdingia. oc annara bazſtu manna. huorſo rikisſtiorn ſkal fara. medan konongr er i barndome. at þylikar uhöyrilægar ſkade. ſem rikit fek i ocram beggia brödra barndome. mege med Guds miſkun fordazſt. oc því ſkipum uer ſua til auuenlægrar ſtadfeſtu ſem her fylgir.

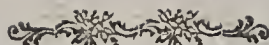
a) I

Hæc successio á qvolibet Rege Norvegiæ, qvi novissimus imperando fatis cessit, exponenda est, & interpretanda.

Si vero tantum evenit periculum, ut horum nemo fuerit superstes, electio præsens esto, ab iis, qveis hanc Constitutio, legumqve Codex dilegtissimi Patris nostri injunxerit, perficienda.

Hic incipit Regimen Regni, qvod Haqvinus Rex, filius Magni Regis constitui fecit Osloæ.

Constitutá, ne incertus qværatur Rex Regni Norvegiæ, Successione Regia: Nos precibus & consilio prædictorum Magnatum, aliorumqve optimatum ducti, Regimen, qvale Rege minorenni debeat esse, animo perpendimus, ut simile nefando illi, qvod in nostra fratrum minorennitate, malum contraxerat Regnum, gratia Dei evitetur. Nos igitur seqventem, æternum duraturam constituimus legem.

In Nomine Patris & Filii, & Spiritus sancti unius in sacro-sancta trinitate Dei. Duodecim viri sunto, qui defuncto Rege, filium, filiamve, aut alios secundum successionem Regiam hæredes Regni, sed minorennes relinquente, imperii summæ præsint, hoc scilicet modo.

Ut in his, præter Cancellarium, qui quartus esse debet, tres in Aula Regis minorennis semper resideant.

Horum singuli tres habento famulos, unumque notarium: Cancellarius vero tribus famulis, binisque notariis utitor.

Episcopi duo, cum prædictis Quatuor-viris, Aurum Coronæ argentumque, quod præter privilegia Rex reliquerit, custodiunto: clavium ærarii altera Episcopis, altera illis esto.

In tribus illis, qui in Aula Regis semper degunt; Vexillifer esto.

Cancellarius cum his trium-viris administrato Regnum, curamque bonorum, & redituum totius Regni gerito, & negotia tam interna, quam externa, in utilitatem Regni cessura expedito.

De

a) I Nafne fadur funar oc heilags anda æins Guds i heilagre þrínníngu. fkulu þeir tolf vera er rikis ftiorn fkulú hafa eftir frafall konongs. ef han á eftir fik fun eda dottor i vmegd. eda þa adra er i Kononga erfda tal vattar at riki fkullu erfa. Medr þeim hetti.

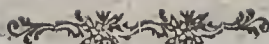
At þrír af þeim tolf. oc Kanceler hin fiorde. fkulu iam nan fitia i Konongs Garde. med barneno.

Oc hafa þria fueina. oc ein notarium. huar þeira þriggia. En Canceler *b*) þria fueina oc tua notarios.

Skulu tvauir bifcupar med firir fagdum fiorum monnom hafa göymflu ifir c) Krununnar Gulli oc fylfri. þuí fem eftir er Konongen med priuilegiis. hafe bifcupar annan lyckil þar til. en annan hinir.

Skal merkis madr uera ein af þeim þrimar. fem iamnan fkulu fitia i Konongs garde.

Skal Canceler oc þeffer þrir. hafa rikis ftiorn. oc iuirfco. eftir eignum oc íngeldom alz rikiffens. oc gera oll þau erende. fem þarf bede uttan landz oc innan. rikinu til nydfemdar.

Wbota mal oll skulu þeir ressa leta eftir lagum. þer sem ein huar profazst firirgort hafa godz oc lif. En godz alt bede i lausu oc fastu. falle undir konong til þeira nada oc miskunnar. sem han uil a gera. þen tima sem *d*) malauextir oc Konongr er til alldars komen.

Þa er Konongr til alldars komen, er han er XX. vetrra gamal.

En þeim monnom sem miskunnar *e*) ero uerdir. mego þeir grid gefa at sitia i rikinu. þar til er konongr er fulltida. En godz þeira liggi þo alt vndir Kononge. ef sua ero malauextir til.

Engar Nafnbötar mego þeir oc aukazt leta. medan Konongr er i bardome, huatke smar ne storar.

En hyrd su er þa uar til, er Konongr fel i fra. skal sueiria trunadr eid Konongs erfingia. oc þeim tolf lydni oc eftirlete. sem rikis stiornen er i hendar fengen. þer til er þeir fa hana Konongenom af hende.

Engar ueizlur mego þeir oc ueita store *f*), en hyrdskra uattar.

Nu ef mynt su er uar. þa er Konongr fell i fra. kan at spillazt. skulu þeir uald til hafa, at skipta oc rad-

firir

De reis, qui cum bonis, vitam commisisse legitime judicati fuerint, legales sumi faciunto poenas: Omnia vero ista bona tum mobilia cum immobilia fisco Regis cedant, eventum, c) *qui causâ penitus inspectâ, placuerit majorenni Regi, sortitura.*

Rex perfectæ habetor ætatis, viginti natus hiemes.

Hominibus misericordia dignis, e) *veniam in Regno, donec Rex majorennis fiat, commorandi, concedere possunt; bonis tamen, si tanta fuerint delicta, coronæ addictis.*

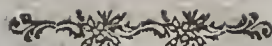
Dignitates sive majoris sive minoris momenti, Rege minorenni, augeantur, cavento.

Aulici defuncto superstites Regi, ejus ex Regno heredi homagia præstanto, Duodecimque - Viris Administris Regni, donec illud tradiderint Regi, obsequium & obedientiam promittunto.

Feuda, quam quæ Jure Aulico definiuntur, majora f) *nemini danto.*

Si moneta, quæ moriente fuit Rege, adulteratur, penes eos potestas esto, ejus, maxime tamen,

 quam

quam fieri potest raró, mutandæ & ordinandæ in utilitatem & emolumentum Coronæ Regnique.

Præfectis, aliisque procuratoribus siue defunctis, siue delicta, officii abrogatione digna committentibus Duodecim-viri, vel quotquot in his, in aula tunc resederint, alios, prout inter eos conuenerit, substituunto.

Præfecturas quas Rex prædecessor retraxerat, Regi donec major fiat, sartas tectas cum cæteris reservanto.

Thesaurarius, qui mortui regis tempore fuit; idem semper esto, donec Rex majorennis fiat, nisi plane conuictus fuerit cujusdam delicti, propter quod officio fungi prohibeatur. Ille uero exactas singulis duodecim mensibus, rationes reddito, prædictis Duodecim uiris, tempore quo conuenerint.

Octo in laudatis Duodecim-uiris Regni gubernatoribus, qui in Aula quotidie non resederint, cæteros quatuor, Episcoposque h) *duos, loco & tempore statuto, consilia conferendi gratia conueniunto semel tantum singulis duodecim mensibus, nisi frequentior* i) *necessitas sua-*

firir gera. ſua ſem Krununi oc rikinu ſe til gagns oc nytſemdar. oc þo ſem ſialdaſt en ſua mette uera.

Kunnu oc Syſlumen edr adrer vmbods men *g*) fra falla. eda brotlegr uerda. ſua at þeir ſe uerdir firirſit afbrot. at miſſa ſins vmbods. þa mego þeſſir XII. eda ſua marger af þeim. ſem þa uerda i gardenom ſtaddr. þeim i ſkipa. ſem þeir ſamþyckia ſin a mellom.

Sua oc þer ſyſlur ſem Konengr hefir til ſín tekit adr. halldiz ſem adraur honom ſialſom til handa medan Kongr er i barndomi.

Fehyrdir ſa er var i þeim tima er Konongr fel fra. ſkal iamnan vera hin ſame þar til er Konongr ſialfr kömar till aldars. nema han ſanprouezſt adr i einum hüarium lut brotlegar. ſva at han mege eigi uera. oc ſkal han gera fulla reikning firir anefndom tolf monnom. a huarium tolf manadom i þen tima er þeir koma ſaman.

En VIII. af firir ſagdum tolf rikis ſtiornar monnom. þeir ſem ei ero iamnan innan gardz. ſkulu koma til ſamtals. vidr hína fiora. oc fyrſagda *h*) tva biſcupa. i anefndom ſtad oc tima eit ſinni a hvarium tolf manadom. uttan oftar þickizt *i*) uidr þurfa at huglei-

da oc *k*) rada vm alla rikiſens ſtiorn *l*) oc naudſyniar bede innan landz oc uttan. þui at þa ſkulu aller hinir ſtörſtu lutir geradazt med allra þeira rade.

En ef þa greinir nokot a. þa ſkulu þeir rada ſem fleiri ero ſaman. oc eldri ero. oc a eit verda ſatter.

Skulu þa oc reiknazſt oll konunghs ingiold. oc framferd hinna fiugura er iamnan ero i gardenom.

Þa ſkal oc ſynazſt Konongdomſens liggiande ſe oc ſua þat ſem undir heuir lagdz a huariu are. oc göyma vndir lycklum firirſagdra manna.

En ef einhuar af adr nefndom fiorom monnom döyr. eda uerdar ſanprouadr *m*) i æinum huæirium þeim lutum ſem rikinu ero ſkadaleger. þa ſkal han af ſætia. oc annan i ſtad *n*) kioſa. þan ſem þeir ſamþyckia. af þeim atta ſem adar uaro uti *o*) oc kioſazt þo hin tolfte i ſtad þeſs. at tolf ſe iamnan.

Sua ſkulu þeir oc atta er utan gards ero. halda ſick fyrſt ſialfa. iamnadr men oc retviſa uidr almugan i allre ſinni *p*) framferd, atgöymande vm framferd

ſyſlu-

ſuadeat, ut adminiſtratio & gravia, tam interna, quam externa regni l) *negotia penitus conſiderentur, &* k) *de iis conſilium ineatur: Res enim grauiſſimæ ſociis omnium conſiliis geruntor.*

Diſſentientibus iis, plurium, qui in idem conſenterint, natuque majorum vota prævalento,

Tum quoqve rationes redituum regiorum, & adminiſtrationis eorum quatuor, qui in Aula reſederint aſſidui, habentor.

Tunc theſaurus regni, repoſitaque annua perlaſtrantor, clauibus prædictorum miniſtrorum cuſtodienda.

Mortuo in laudatis Quatuor uiris aliquo, m) *delictiue regno nociui euidenter conuicto, ideoque imperio priuato, ex Octo-Viris in aula non reſidentibus alius, in quem conſenſerint omnes, ſubſtituitor* o) *in cujus locum, ut ſemper ſint duodecim, eligitor alter.*

Octo uiri extra Aulam conſtituti, inprimis ſe æquos juſtosque omnibus, in omni ſua conuerſatione exhibento, in modum, quo Præfecti, eorumque procuratores

res q) *se erga subditos exhibuerint inquisituri, ut jus suum cuique præstetur.*

Ubicunque Præfecti, eorumue procuratores jus r) *denegant, detorquent, oneraue præter leges hominibus imponunt, omnes & singuli, in ea ubi tunc constituti fuerint parte regni obligati sunto, qui illuc iter faciant, impensius inquirant, examinent, & judicium secundum leges ferant.*

Per hos componi, uel judicari, si non potest, causa, in aulam juris consequendi gratia, actio deducatur.

t) *Contumaces, qui tunc sistere uel emendare noluerint, prædicti Duodecim-Viri, uel quotquot in Prætorio tunc resederint* u) *unanimi consilio, tanquam Rex ipse adesset, puniri curanto.*

Inprimis cauento, omnique curâ prouidento, ne quis suspectos consensus & factiones, quæ periculosæ, & nociuæ coronæ regnique juri esse judicantur, sibimet comparet: comparatas ubicunque & notorias celer poena compescito.

Curent,

fyslumanna oc Lensmanna q) uidr Almugan. at huar geri adrum logh oc röttyndi.

Nu huaruetnà. þar sem syslumen. eda þeira vmbods men r) vilia eda gera eigi rett. eda þyngia monnom asloglega. skulu þeir aller skyldugir uera til þær huar sem nest uerdar stadr i huta landzens til at fara oc inuirdilega at prosa oc ransaka. oc ret at gera æftir lagum.

En ef þeir geta eigi ifir tekit. eda ret gort. þa skal til Konongs s) gardzens stefnazt. oc ret geradzst.

t) Verdar þa einhuar þriotr at koma. eda ret att gera. þa skulu firir sagder tolv men. eda þeir sem i gardenom ero staddr. med alra þeira u) rade ressa leta. sua sem sialfr Konongr uere til.

Æinkanlega skulu þeir oc uarazst. oc eftir sia med allu v) gaumgefe. at ængin drægizt a grunsamlegar einrödor. eda samheldi þau sem monnom synazst hetlegh. eda skadalegh krununni oc landzens x) rette. En huaruetna þær sem þess verdar uart med sannu prose ber at þær kome skiotlegh ressingh eftir.

Þauir

Þauir ſkulu oc göyma oc göyma leta. at ængin *aa*) ufridr hefizt innan landz. ne útlandzkr her kome vuart a rikit.

Enga ſkulu þeir oc utlendzſka men inlata dregazt i landet. medan konongr er i umegd. med ſtadfeſto. uttan kaupmen. oc idnarmen fare eftir fornom *bb*) uanda. þeir þo ſem eingin grunſemd þickir a uera vm nockra þa luti er rikinu ero *ce*) ſkadſamleger.

Þeſſer tolf ſkulu oc æid ſueiria a hælgum domom adr er þeir take uidr rikis ſtiorn. a þænna hatt. ſem her fylgir.

dd) Sua legh ek hond a þeſſa helgo doma oc þui ſkyt ek til *ee*) gudas. at þeſſe rikis ſtiorn ſem ek er til ſkipadr *ff*) ifir noreghs Konongs riki oc hans *gg*) landum. ſkal ek *hh*) tryglegha oc holloſtoſamlauga *ii*) gere med allu gaumgefe radande þat ſem rikino (rectius Krununni. 51) ſe til öro oc allu rikinu til *kk*) gagns oc nytſemdar eftir þui uiti oc ſkynſemd ſem Gud *mm*) gefer mer.

Huaruetna þer ſem ek uerdar ſtadar iuír malum manna, domom eda *nn*) radom þeim ſem rikit tekar.

ſkal.

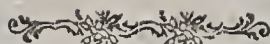
Curent, curarint faciantqve, ne ciuile oriatur bellum, aa) *exterius regnum improuisi adoriantur.*

Exteros huc trajicientes Rege minorenni, civitate donari non patiuntor, præter mercatores & artifices, qui in re nulla regno cc) *periculosa suspecti habentur,* bb) *de queis consuetudo antiqua ualeto.*

Hi Duodecim-viri super sancta mysteria juramentum prius præstanto, quam gubernationem regni susceperint, & hoc sequenti modo.

In hoc manum sacris hisce mysteriis impono, invocoqve cc) *Deum, quod ego Regni Norvegiæ, & ejus* gg) *Prouinciarum, in qva constitutus sum, administrationem* hh) *probé & fideliter cum omni cura* ii) *geram, consiliis, pro prudentia & ratione, quam* mm) *dat mihi Deus, regni (rectius coronæ) gloriam, totius autem Regni* kk) *emolumentum & utilitatem aucturus.*

Ubicunque causis hominum, judicis nn) *consiliisue Regnum quocunqve modo afficientibus adfuero, nullo*

nullo mihi discrimine diues & pauper, fons & infons, minor & major, cognatus & exterus habetor.

Muneribus aut largitione, siue manifeste, siue occulte, nunquam flectar, quin oo) *jus dicam, faciam, feram* pp) & qq) *auxilio miseros prosequar.*

Dona neutiquam accipiam, ut reditus ss) *jurave Coronæ minuantur, præscribantur* tt) *laudatamue præter constitutionem imprudenter profundantur.*

uu) *In jura coronæ, ejusqve bona sedulus inquiram, utrum ei fuerint ablata; ista coronæ reddenda pro uirili euicturus, nullo ad cognatos, & exteros, ad amicos & inimicos, eorum possessores, habito respectu.*

Tanto, quod prohibeat Deus, eueniente malo, ut hoc juramentum, in Duodecim-uiris unus vv) *pluresue fregerint, doliue alicujus in coronam regnumue commissi, euidenter conuicti fuerint, de reis poenam regio jure infontes curanto sumi.*

Si

ſkal ek döma oc rada ſua vm rikan ſem vm ſatökan. ſakadan ſem ſiviadan. ungan ſem gamlan. ſkyldán ſem uſkyldan.

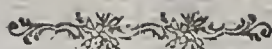
Ænga muni. ne giafr ſkal ek til taka. at döma eda *oo*) rettyndi at gera. eda at ſegia *pp*) ne til miſkunnar at fylgia *qq*) openberlega ne löynilegha *r*).

Engar giafr ſkal ek oc til taka. at ingiǫld. *ss*) ne rettyndi krununnar minki. eda undangange. *tt*) ne uſkynſamlega væitizt mote firir ſagdre ſkipan.

uu) Ek ſkal oc eftir proſa huart konongdomſens rettr oc Godz hefir undan genget. oc med allum minum mette aftar vndir krununa ſokia huart ſem þet hefir ſkyldar eda uſkyldar. vin ed vuin.

En ef ſua hardlega kan til at falla. ſem Gud lete eigi uerda at einhuar af þeim tolf. *vv*) eda fleiri. brytar þenna eid. eda uerda ſanproſadar. i nockrom ſuikum uidr krununa eda rikit. þa ſkulu þeir en þeſs ero lutlauſir. ſua fulkömlegha *xx*) leta reſſa þeim. ſem ſialfr konongr.

 En

En ef nokor af þeim uilia ſlikar *yy*) udadr þola. eda fylgi ueita, þa ſynizſt. ſem han ſamþycki *zz*) glöp hinna. oc þui ſe han undir ſamu refſt oc hinir.

Nu ef kongr a dottor. oc hefir han rad firir henni gort. ad-ur han felle i fra. eda uerdar hon *aaa*) gift ſidan. med radom oc ſamþykt drotnengarennar modor finnar, oc þeira *bbb*) biſcupa oc annara godra manna. ſem þeir tolf kalla til med ſer. ſkal ſa ſem hennar er. fremſtar uera oc *ccc*) heſtar i alre *ddd*) ſömd oc uirdingh *fff*) ö medan han röyniſt uel hollar oc tryggar krununni oc rikinu. oc han ſamþyckir þeim tolf ſem adr ero *ggg*) ſagder.

Engi rad þau ſem rikis ſtiorn höyra til. ſkal han gera *hhh*) innanlandz ne uttan. openberlega ne löynega nema þeir *iii*) uiti oc ſamþycki.

Nu ef drotnengh lifir Kononge lengar. þa ſkal hon uera at alre ſömd neſt þeim er Konongs dottor hefir fenget.

Skal hon oc friavſlega hafa til giöf vm ſina daga. ſua framt ſem *kkk*) hon ſitar ſömelega oc fylgir rikiſens

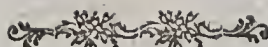
Si uero tanta, quis cæterorum yy) *facinora tolerare, iisve ſuppetias ferre fuerit auſus, eorum habetor complex, easdem ac illi, poenas ſubiturus.*

Si Rex filiam, ſiue nuptum datam, ſiue poſtea matris ſuæ Reginæ & duodecim Regni adminiſtratorum bbb) *Epiſcoporum, aliorumque optimatum, à Duodecim uiris adſcitorum conſilio, & conſenſu in matrimonium collocandam reliquerit, ejus maritus* ccc) *principe* ddd) *fruitor dignitate, & honore,* eee) *perpetuó, dum candidum ſe fidelemque exhibet Coronæ atque Regno, & concorditer* ggg) *cum ſupradictis Duodecim-uiris uiuit.*

Nulla negotia, quæ ad internam uel externam Regni gubernationem pertinuerint hhh) *ſuſcepito, ſiue occulte, ſiue manifeſte, niſi* iii) *ſciant conſentiantque.*

Reginæ, ſi Regi ſuperuiuit, proximus poſt generum honor exhibetor.

Donis dotalitiis, diebus uitæ liberé illa perfruatur, ſi kkk) *dignam principe uitam, & obſequium Conſi-*

liariis regni gerit, ſecundasqve nuptias uitat, eá uero mortuá, doua dotalitia coronæ cedunto.

Regina lll) *nouem proximis, á mortuo rege menſibus, cum foeminis, quas Cancellarius cum cæteris in aula reſidentibus conſtitueriut, eá dignis cuſtoditor, ut* nnn) *probetur, utrum uterum, an non geſtet.*

Rex minorennis, cæterique hæredes Regni, ad juſtam usque ætatem, in arce, ppp) *quæ regni fuerit muнitiſſima omnes exactè cuſtodiuntor.*

Cæterum ſiue uir ſiue foemina, ſe creari Regem facit, Regnumve Norvegiæ alio, quam laudata ſucceſſio definiuit, modo, petit, qqq) *Dei, omniumque ſanctorum hoſtis eſto, commiſſique, tam conſiliis quam factis criminis læſæ Majeſtatis reus judicetor: ſuffraganei, & auxilium ferentes,* rrr) *uita & bonis tam præſentibus quam futuris exuuntor.*

Huic noſtræ conſtitutioni, in euidens teſtimonium, & æternam firmitatem, noſtrum nobis præſentibus

sss)

ſens rade oc uil hon eigi giftazt. En at hennar fra-falle. ſkal tilgiofen ſnuazt after undir krununa.

Skal drotnengen oc uera i uruggri geymſlu *lll*) IX. manadi. þa neſto efrir frafall Konongs med ſöme-legom konom *mmm*) þeim ſem canceler oc hinir þrir er i ero gardenom. ſkipa henni. *nnn*) at ſanz uerde uart. huart hon er barns hafande eda eigi.

Skal konongren medan han er i umegd oc þeir ſem til rikiſens ſtanda. aller uera i *ooo*) uruggri göym-ſlu. þar til ſem han uerdar fultida. i þui ſterkaſta huſi *ppp*) ſem til er i rikinu.

Nu huar er ſik letar til Konongs taka eda kallar til noregks Konongs rikis kall eda kona. med adrom hette en vattar i firirſagdu erfda tale. þa *qqq*) er han ſialſſagdar Guds vuin. oc alra heilagra manna. ſannar uluta madr uidr Konongen: bede radande oc gerande. Oc þeir ſem þui ero ſamþyckiande eda hiolp veitande. firirgort *rrr*) lifinu oc godz allu. þui ſem han a eda eigande uerdar i lande oc lauſum öyri.

Oc til ſanz uitnisburdar oe öfenlægrar ſtadfeſtu vm þeſſa uara ſkipan. ſættum oſs ſialſum hiauerandom

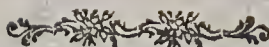
uart *sss*) inzfigli firir þetta bref. herra erchibifcup. *ttt*) bifcopar oc lendir men fyrnefndir fin inzfigli firir þetta bref.

Var þetta bref gort i Oflo *uuu*) drottens dagen nefta eftir krofsmöffo vm hauftet. þa er lidnir uaro i fra burd *vvv*) uars herra iefu xfti þufshundrada uettra. þriu hundrad vettra oc tueir uetar. a fiorda are rikis uars. *xxx*)

Lectiones

sss) *sigillum appensum; cui quoque Dominus Archiepiscopus*, ttt) *Episcopi, laudatique feudatarii sigilla appenderunt.*

Hoc autem breue (hæc constitutio) factum est Osloæ uuu) *die dominica proxima post Festum Crucis autumnale, elapsis a natiuitate domini nostri Jesu Christi, mille hiemibus, trecentis hiemibus & duabus hiemibus, anno Regni nostri quarto.* xxx)

b) *quatuor.*

c) *Coronæ,*

d) (*sc. placuerit*) *Regi tutela exeunti: tutela vero exit xx hiemes natus*

e) *judicatis.*

f) *plurave.*

g) *qui constituti fuerint.*

h) *duos.*

i) *idem.*

k) *curenturque.*

l) *administratio tam interna quam externa considere-tur cœt.*

m) *doli aliqua in re* (*si regno nociva.*)

n) *constituere*

o) *eligatur autem Duodecimus, septem in aula non residentibus adscribendus, ut octo sint ut antea, omnes vero Duodecim. Qui extra aulam uixerint, omnem intendunto curam, qui se exhibeant.*

p) *idem* (verbo tenus *tractatione*)

q) *erga subditos.*

r) *denegant aut.*

s) *consilii* (ɔ: *collegii* 12 *viralis*)

t) *siquis agere defuerit*

u) *unani-*

351 *in Fol. Bibl. Magnæanæ.*

---

a) Præmiſſa omittit Cod. 351. adeoqve hic incipit.

b) fiöra

c) krununni

d) hann er ur harndomi. enn þat er þa er hann er xx vetra gamall.

e) þikia

f) ne fleiri *add*

g) þeir ſem fyrir eru ſkipadir.

h) tua *omitt*

i) þurfa

k) umſiá

l) rıkas ſtiorn innanlandz ok utan

m) at laſt i einhuerum lutum.

n) ſetia

o) ok kiöſiz þó madr hinn tolfti til hinna ſiö ſem þa ero utangardz. ſua at þeir ſe þá enn átta ſem ádr. enn tolf allir ſaman ſem fyrr. ſva ſkulu þeir ok uakta er utangardzinz eru at hallda ſik.

p) medferd

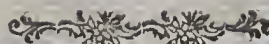
q) uid almugan *omitt*

r) uilia (ſcecki) eda *omitt*

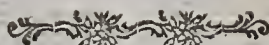
s) rádſins

t) verdr þá nokr brottu at ſækia

 u) ſamt

u) famt rádi ok famtykt.
v) koftgæfi
x) rádi *add.*
aa) úfridarflockr
bb) úana
cc) grunfamleger
dd) Sua leggia þeir
ee) guds
ff) fyri
gg) fkylldum
hh) truliga
ii) hafa ok hallda
kk) náda
ll) eptir
mm) hefir gefit
nn) þeim málum
oo) rettindi
pp) manna i millum *add*
qq) til mifkunar. at fylgia þeim fem offottir verda rangliga. ok eigi kunna fiálfir fin mál at flytia.
ss) ne rettyndi *omitt*
tt) nema fkynfamliga weriz. moti fyrfagdri fkipan
uu) Egi fkulum uer ok Kongdomfins rett undan láta gánga eda nidr falla. helldr fkulum uer profa. huar Kongungfins rentur ok godz liggr. þar fem undan er geingit. ok med ollum uarum retti rettilega

u) *unanimi consilio & censensu.*

v) *idem*

x) *consilio &* add.

aa) *hostium turma*

bb) *idem.*

cc) *suspecta.*

dd) *ita imponunt* (*sc. manus his sacris mysteriis cæt.*)

ee) *idem.*

ff) *idem.*

gg) *subditorum* (*verbo ten. debitorum*).

hh) *idem.*

ii) *feram teneamque.*

kk) *pacem.*

ll) *idem.*

mm) *dederit.*

nn) *illisve causis.*

oo) *idem.*

pp) *inter partes.*

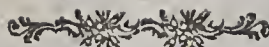
qq) *quo minus clementer subveniam iis, qui injuste opprimuntur, suasque causas agere nequeunt.*

ss) *jura*

tt) (*nisi prudenter commutentur*) *contra hanc constitutionem.*

uu) *Nec sinamus jus regium* (*ɔ: regalia*) *imminui, negligive. sed multo magis inquiramus, ubi Regii reditus, bonaque ablata, jacuerint; omnique jure nostro, legitime ex ad Coronam retrahamus, sive*

ista

iſta bona poſſideant, propinqvus ſive extraneus, amicus ſive inimicus.

vv) *pluresve*

xx) *curanto*

yy) (*tales*) *turbas v. motus*

zz) *idem*

aaa) *idem*

bbb) *duorum*

ccc) *idem*

ddd) *ſtatu, atqve*

eee) *ſemper*

ggg) *ſupra recenſitis*

hhh) *ſolus*

iii) *iſti duodecim*

kkk) *ſecundas avet nuptias.*

lll) *decem*

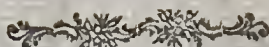
mmm) *qvas Cancellarius — conſtituerit.*

nnn) *evidenter appareat*

ooo) *ſola.*

ppp) *qvæ regni fuerit*

qqq) *ipſo facto bannum Dei, ſanctorumqve omnium incurrit ob crimen in Regem conſiliis factisqve commiſſum, nullam inventurus gratiam.*

tilega aptur undir krununa ſækia huart ſem yfir þui gotzi ſitr ſkylldr edr uſkyldr uin uar edá uuin.

vv) eda fleiri *omitt*

xx) ſkulu leta *omitt*

yy) únádir

zz) glæpinn

aaa) gipt.

bbb) tueggia. *add.*

ccc) hæftr

ddd) ſtett ok *add.*

eee) æ

ggg) taldir

hhh) einnſaman *addit*

iii) tólf *add.*

kkk) hon uil giptaz

lll) x.

mmm) þeim ſem Canceler — ſkipa henne

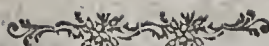
nnn) ſanlega uerdi uiſt

ooo) einni

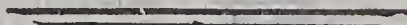
ppp) ſem til er i Rikino *omitt.*

qqq) er hann ſialſſettr i bann guds ok allra heilagra manna. enn uidr Konginn bædi rádandi ok gerandi ſem oböta madr.

rrr) *bo-*

rrr) fe ok fridi, landi oc laufum eyri
sss) infigli (ubiqve)
ttt) liodbifkupar
uuu) á funnudagin fyri Kroffineffu
vvv) vaars drottins
xxx) en Bardr Petrfon ritadi *add.*

rrr) *bonis pace, & fundis & mobilibus*

sss) *idem*

ttt) *ſuffraganeis*

uuu) *die dominica ante feſtum crucis proxima*

vvv) *domini noſtri.*

xxx) *ſed Bardus Petri filius exaravit.* (*Torfæus legit Raudus Petri.*)

Corrigenda:

Pag. 21 lin. 1. *pro* „ curarint faciantqve l. curariqve faciant.

